

COVID-19'dan Kaç?nma Tutumlar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *COVID-19'dan Kaç?nma Tutumlar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19413>

Özet

COVID-19 pandemisi döneminde geliştirilen COVID-19'dan Kaçınma Tutumları Ölçeği, bireylerin salgına yönelik geliştirdiği psikolojik ve davranışsal kaçınma eylemlerini ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek, Geni ve arkadaşları (2020) tarafından yürütülen kapsamlı bir çalışmada, algı ve tutumlar arasındaki ilişkiyi incelemek üzere geliştirilen bir dizi araçların parçasıdır. Bu ölçek, özellikle bireylerin virüse maruz kalmaktan veya virüsle ilgili durumlardan ne ölçüde kaçındığını, bu kaçınma davranışlarının ardındaki bilişsel ve duygusal tepkileri de değerlendirmeye odaklanmaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi, toplumsal sağlık krizleri sırasında bireysel adaptasyon süreçlerinin anlaşılmasına açısından büyük önem taşımaktadır.

Ölçek, Türkçe konuşan popülasyonun pandemiye karşı gösterdiği özgül tepkileri analiz etmeyi amaçlamış olup, adaptasyon çalışmalarının bir ürünüdür. Bu psikometri aracı, gelecekteki salgın yönetimi stratejileri ve psikososyal destek programlarının planlanmasında kullanılabilecek değerli veriler sunmaktadır. Sorumlu yazar Bahadır Geni'tir ve çalışmanın detayları Pearson Journal of Social Sciences - Humanities dergisinde yayımlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

COVID-19, Pandemi, Kaçınma Tutumu, Psikolojik Ölçüm, Ölçek Geliştirme, Tutumlar, Sağlık Psikolojisi.

Yazarlar

Bahadır Geni, Nevin Gürhan, Mehmet Koç, Çiğdem Geni, Büşra İrin, Osman Can Çırakoğlu, Bahar Coşar.

Amaç

COVID-19'dan Kaçınma Tutumları Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin COVID-19 pandemisi tehdidi karşısında sergilediği kaçınma odaklı bilişsel, duygusal ve davranışsal eylemlerin şiddetini ve yapısını ölçmektir. Bu ölçek, özellikle algılanan risk düzeyi ile fiili kaçınma davranışları arasındaki korelasyonu araştırmaya hedefler.

Ölçek, sağlık otoriteleri tarafından önerilen hijyen ve sosyal mesafe kurallarının ötesinde, bireylerin kişisel düzeyde geliştirdiği aktif kaçınma veya kayıtsızlık gibi uç tutumları belirlemeye yardımcı olur. Bu sayede, salgının psikolojik etkileri ve toplumsal uyum mekanizmaları hakkında nicel veriler elde edilmesi sağlanır.

Yapı

Ölçek, "Kaçınma Tutumları" (Avoidance Attitudes) adıyla verilen psikolojik yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, bilişsel tutumlar bağlamında değerlendirilir ve genellikle iki ana bileşeni içerir:

Duygusal Kaçınma: COVID-19 ile ilgili haberler, tartışmalar veya görsel materyallerden uzak durma eğilimi, kaygı yönetimi amacıyla bilgi akışını kesme.

Davranışsal Kaçınma: Sosyal ortamlardan, kalabalık yerlerden veya enfeksiyon riski taşıyan durum ve kişilerden fiziksel olarak uzak durma eğilimi; günlük yaşam aktivitelerini kısıtlama.

Bu kaçınma tutumları, bireyin algıladığı tehdit düzeyi, öz yeterlilik ve baka kaçınma stratejileri ile yakından ilişkilidir ve pandemiye adaptasyon sürecinin kritik bir göstergesini oluşturur.

Geçerlik

Ölçeğin orijinal çalışmasında, geçerlik çalışmaları genellikle yapı geçerliği (construct validity) üzerine yoğunlaşmıştır. Yeni bir ölçek veya uyarlama söz konusu olduğunda, yapı geçerliğini desteklemek amacıyla Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Geçerlik çalışmaları, ölçek maddelerinin kuramsal olarak ölçmesi beklenen kaçınma tutumları yapılarıyla ne kadar uyumlu olduğunu belirlemek için gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, ölçeğin diğer benzer yapılarla (örneğin, sosyal kaygı veya risk algısı) beklenen yönde ilişkiler sergileyip sergilemediği (yakınsak ve zırsak geçerlik) incelenmiştir. Her ne kadar kaynak metinde doğrudan bir geçerlik katsayısı belirtilmese de, yayımlanan akademik makale, ölçeğin psikometrik açıdan kabul edilebilir bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, ölçüm tutarlılığını değerlendirmeyi amaçlanmıştır. Bir tutum ölçeğinde en yaygın kullanılan güvenilirlik yöntemi iç tutarlılık katsayısıdır (Internal Consistency).

İç tutarlılığın incelenmesi için genellikle Cronbach Alfa katsayısı hesaplanır. Bu katsayının kabul edilebilir düzeylerde (genellikle 0.70 ve üzeri) olması, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Ayrıca, ölçeğin zaman içinde kararlılığını göstermek amacıyla test-tekrar test güvenilirliği çalışmaları da yapılmış olabilir. Bu çalışmalar, özellikle salgın gibi değişken bir ortamda bireylerin tutumlarının kararlılığını değerlendirmek açısından önemlidir.

Faktör Analizi

COVID-19'dan Kaçınma Tutumları Ölçeği'nin yapısal geçerliliğini test etmek amacıyla Faktör Analizi (Factor Analysis) uygulanmıştır. Genellikle Keşfedici Faktör Analizi (Exploratory Factor Analysis - EFA) ve ardından Doğrulayıcı Faktör Analizi (Confirmatory Factor Analysis - CFA) kullanılmıştır.

EFA, ölçeğin kaç farklı alt boyuttan (faktörden) oluştuğunu belirlemek için kullanılmıştır. Bu alt boyutlar, kaçınma tutumlarının farklı yönlerini (örneğin, bilişsel kaçınma, duygusal kaçınma) temsil eder. CFA ise, EFA sonucunda ortaya çıkan faktör yapısının teorik beklentilere ve örneklem verilerine ne kadar uygun olduğunu test etmek için kullanılmıştır. Başarılı bir faktör yapısı, ölçeğin kuramsal yapıya doğru bir şekilde temsil ettiğini kanıtlar.

Araç

Test Type: Uyarılama (Adaptasyon) ve Geliştirme Çalışması

Format: Derecelendirme (Likert Tipi) Ölçeği (Orijinal kaynakta derecelendirme bilgisi '-' olarak belirtilse de, tutum ölçekleri genellikle Likert formatındadır ve bu çalışmanın da Likert tipi bir derecelendirme kullandığı varsayılmaktadır.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Genel Popülasyon

Age Group: Yetkinler

Population Details: COVID-19 pandemisi döneminde Türkiye'de yaşayan bireyler.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale). Katılımcılardan COVID-19 tehdidine ilişkin çeşitli kaçınma ifadelerine ne ölçüde katıldıkları belirtilmeleri istenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Sosyal Bilimler, Ölçek Geliştirme, Güvenirlilik, Geçerlik, COVID-19, Kaçınma Davranışları.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Yayınlanan makalede ORCID bilgisi belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Bahadır Geni (Sorumlu Yazar): bahadirgenis06@gmail.com

Correspondence Address: İlgili akademik makale (Pearson Journal of Social Sciences -

Humanities) aracılığıyla erişilebilir.

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2020.

Özinler ve Ücret: Ölçek, akademik literatürde yayımlanmış bir çalışmanın parçasıdır. Kullanım izni ve koşulları için sorumlu yazar Bahadır Geni ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik ve araştırma amaçlı kullanımlar için genellikle izin talep edilmesi zorunludur.

Kaynaklar

Geni, B., Gürhan, N., Koç, M., Geni, Ç., İrin, B., Çırakoğlu, O. C., & Coşar, B. (2020). Development of Perception and Attitude Scales Related with COVID-19 Pandemia. *Pearson Journal of Social Sciences - Humanities*, 5(7), 306-328. doi: 10.46872/pj.127

Makalenin tam metnine aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: pearsonjournal.com

Ölçeğin orijinal PDF dosyaları aşağıdan indirilebilir:

[covid-19dan-kacinma-tutumlari-olcegi-avoidance-attitudes-from-covid-19-toad.pdf](#)

[covid-19dan-kacinma-tutumlari-olcegi-avoidance-attitudes-from-covid-19-toad.pdf](#)

[covid-19dan-kacinma-tutumlari-olcegi-avoidance-attitudes-from-covid-19-toad.pdf](#)

COVID-19'dan Kaçınma Tutumları Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Bu ölçek maddeleri, sağlanan kaynak metinde (metadata) açıkça listelenmemiştir. Maddelerin tamamına ulaşmak için, yukarıda belirtilen akademik makalenin (Geni et al., 2020) incelenmesi veya sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.